

LAUSUNTO
HY/991/00.13.00/2020

15.6.2020

Helsingin yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Helsingin yliopiston kasvatustieteellinen tiedekunta antaa asiakirjasta liitteenä olevan lausunnon (liite).

Dekaani

Johanna Mäkelä

Esittelijä

Jaana Fränti

15.6.2020
LIITE

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, DL 15.6.2020

Prof. Markku Jahnukainen, HY

Esitys kohdentuu Sanna Marinin hallitusohjelmassa mainittuun oppivelvollisuusiän korottamiseen 18 ikävuoteen. Valmistelun aikana oppivelvollisuuden laajentamisessa on edetty tarkoituksenmukaisesti siihen suuntaan, että kyse ei ole pelkästä velvollisuuden mekaanisesta pidentämisestä ja toisen asteen opintoihin kohdentuvista toimenpiteistä, vaan erityisesti tärkeällä sijalla ovat siirtymää edeltävät perusopetuksen tukitoimet ja nivelvaiheen vaihtoehtojen tarjonta. Ehdotus sisältääkin perusopetuslakiin tulevan velvoitteen antaa tehostettu henkilökohtaista opinto-ohjausta. Tämä on tärkeä yläkoulun 8. ja 9. luokkalaisille kohdennettava toiminta, jollaista ei ole aiemmin voitu toteuttaa kuin satunnaisesti ja pääosin hankerahoituksilla. HE perustelutekstissä viitataan hieman harhaanjohtavasti ”runsaisiin olemassa oleviin” tukitoimiin, sillä niiden kohdennus on ollut joko toiminnallisesti (keskeyttämisten vähentäminen) tai ajoituksellisesti (toinen aste) toisenlainen. Tehostetun ohjauksen merkitystä korostaa se, että oppivelvollisuuslaissa säädettäisiin myös perusopetuksen jälkeisen nivelvaiheen koulutuksia koskevasta ohjausvelvoitteesta, joka jatkuisi myös koulutuksen päättymisen jälkeen.

Nivelvaiheen osalta keskeinen esitys on, että perusopetuksen lisäopetus esitetään yhdistettäväksi valmentaviin koulutuksiin, eli käytännössä luodaan uusi, yhtenäinen nivelvaiheen koulutusmalli (tutkintokoulutukseen valmentava koulutus). Yhtenäisen mallin hyvä puoli on toki se, että nykyisellään lisäopetus operoi pääsääntöisesti erillään peruskoulun jatkeena ja valmentavat omalla laidallaan esiopetuksena toiselle asteelle. Samalla ongelmaksi tulee kuitenkin kyseisten toimien ominaislaadun säilyttäminen. Lisäopetuksen keskeinen tehtävä on ollut aiempien perusopetuksen suoritusten parantaminen siten, että haluttuun hakukohteeseen on voitu vuoden jälkeen päästä, sekä opinto-ohjauksellinen tulevaisuuden vaihtoehtojen eksplorointi. Opetus on toteutettu pääsääntöisesti perusopetuksen opettajien kautta, mukana myös erityisopettajia. Valmentavien kehys (poislukien LUVA) sen sijaan on rakentunut johtamaan ammatillisiin opintoihin, usein kyseisessä oppilaitoksessa, jossa valmentava toimii. Lisäopetus on siis ollut avoimpi ja valmentavat rajoitetumpia. Lisäopetuksen oppilasaines on myös ollut monimuotoisempi; valmentaviin on perinteisesti valikoitunut selkeästi tukitarpeita omaavia nuoria. Jos yhtenäiseen malliin siirrytään, on molempien puolien toimintamallit syytä mahdollistaa. Ilmeisesti tämän toimintamallin myöhempi ajoitus liittyy juuri siihen, että mallia pitää vielä kehittää. Tämä on syytä tehdä huolella. Oma lukunsa on se, että opettajankoulutuksessa ei lisäopetuksen tai valmentavien koulutusten roolia juuri käsitellä. Jotta tämä toimintamalli ei muodostu ketjun heikoimmaksi lenkiksi, uuden mallin käyttöönotto vaatii laajaa täydennyskoulutusta ja mahdollisesti myös erillisen opettajankoulutuskiintiön käyttöönottoa esimerkiksi yliopistojen ja ammatillisten opettajakorkeakoulujen yhteistyönä. Nivelvaihe muodostuu niin merkittäväksi, että sen statusta tulee kaikin keinoin vahvistaa.

Lausunnon keskeinen sisältö

Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen näkökulmasta ehdotus oppivelvollisuuden laajentamiseksi pitää sisällään tervetullutta kohdennusta perusopetuksen ohjaukseen sekä nivelvaiheen koulutusmalleihin. Molempien esitysten suunnitelman mukainen implementointi vaatii laajamittaista valtakunnallista täydennyskoulutusta sekä uuden yhtenäisen nivelvaiheen koulutusmallin osalta myös opettajankoulutuksen lisäresursointia ja kohdennusta. Tehostettu opinto-ohjaus tulee vaatimaan ohjauksen ja yläkoulun erityisopetuksen resursoinnin lisäämistä, sillä tämä on ohjauksen ja erityisopetuksen yhteinen työkenttä.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu

Asian HY/991/00.13.00/2020 asiakirja

Lista allekirjoittajista

Allekirjoittaja

Todennus